DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 23 april 2009 *

I mål C-167/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Hof van Cassatie (Belgien) genom beslut av den 10 april 2008, som inkom till domstolen den 21 april 2008, i målet

Draka NK Cables Ltd,

AB Sandvik International,

VO Sembodja BV,

Parc Healthcare International Ltd

* Rättegångsspråk: nederländska.

mot

Omnipol Ltd,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna M. Ilešič, A. Borg Barthet, E. Levits (referent) och J.-J. Kasel,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 februari 2009,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Draka NK Cables Ltd, AB Sandvik International, VO Sembodja BV och Parc Healthcare International Ltd, genom P. Lefèbvre, advocaat, A. Hansebout, conseil, och C. Ronse, avocat,

— Omnipol Ltd, genom H. Geinger, H. Verhulst och R. Portocarero, advocaten,

— Belgiens regering, genom T. Materne, i egenskap av ombud,

— Slovakiens regering, genom J. Čorba, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 43.1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan ett antal borgenärer till Central Bank of Iraq (nedan kallad CBI), närmare bestämt Draka NK Cables Ltd (Finland), AB Sandvik International (Sverige), VO Sembodja BV (Nederländerna) och Parc Healthcare International Ltd (Irland) (nedan gemensamt kallade klagandena), och

å andra sidan en annan av CBI:s borgenärer, Omnipol Ltd, med säte i Tjeckien (nedan kallat Omnipol), angående ett exekvaturbeslut som Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (allmän domstol i första instans, Bryssel) meddelat, där den domstolen förklarat en dom beträffande Omnipols fordringar mot CBI, som meddelats av Gerechtshof te Amsterdam (överrätten i Amsterdam, Nederländerna) den 11 december 2003, vara verkställbar.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 I artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Båda parter får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.”

4 Denna förordning har ersatt konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungarikets Storbritannien och Nordirland tillträde (EGT L 304, s. 1, och ändrad text, s. 77; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 26), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken

Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 43) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen).

5 I artikel 36.1 i Brysselkonventionen stadgas följande:

”Om verkställighet medges, kan motparten söka ändring av avgörandet inom en månad från det att han delgavs detta.”

6 I artikel 40 i denna konvention anges följande:

”Om en ansökan om verkställighet avslås, kan sökanden ansöka om ändring av avgörandet

…

Den domstol som handlägger frågan om verkställighet efter det att ändring har sökts skall höra motparten. …”

Den nationella lagstiftningen

7 Artikel 1166 i den belgiska civillagen (burgerlijk wetboek) har följande lydelse:

”En borgenär kan hävda alla gäldenärens rättigheter och fordringar utom dem som är knutna uteslutande till gäldenärens person.”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

8 Klagandena och Omnipol berörs av den proportionella fördelningen av CBI:s penningtillgångar.

9 Omnipols fordran motsvarar hälften av de sammanlagda fordringarna mot CBI. Omnipol grundar sitt anspråk på en dom som Gerechtshof te Amsterdam meddelade den 11 december 2003.

10 Rechtbank van eerste aanleg te Brussel medgav verkställighet av den domen enligt artikel 38 och följande artiklar i förordning nr 44/2001.

11 Klagandena väckte gemensamt en sådan indirekt talan som avses i artikel 1166 i den belgiska civillagen och artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 mot detta exekvaturbeslut för att förhindra att domen från Gerechtshof te Amsterdam verkställdes.

12 Den 4 november 2005 avvisade Rechtbank van eerste aanleg te Brussel denna talan och konstaterade därvid att även om artikel 1166 i den belgiska civillagen ger en borgenär rätt att hävda alla gäldenärens rättigheter och fordringar, kan de inte anses vara ”parter” i den mening som avses i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001. Exekvaturförfarandet enligt denna förordning utgör ett självständigt och komplett system vad gäller tillgängliga rättsmedel, som det inte ankommer på den nationella lagstiftaren att komplettera.

13 Klagandena överklagade detta beslut till Hof van Cassatie. De anförde att en borgenär som väcker indirekt talan ska betraktas som part i den mening som avses i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001, eftersom gäldenären var part i det utländska förfarandet.

14 Hof van Cassatie fann att även om förordning nr 44/2001 vad gäller rättsmedel har samma syfte som Brysselkonventionen, skiljer sig ordalydelsen i artikel 43.1 i förordningen från hur motsvarande bestämmelse i konventionen var formulerad.

15 I artikel 36 i Brysselkonventionen stadgas att motparten vid en ansökan om verkställighet kan söka ändring av avgörandet, medan enligt artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 ”[b]åda parter” får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.

16 Med hänsyn till denna utveckling av gemenskapsbestämmelsernas ordalydelse, fann den hänskjutande domstolen att det inte var självskrivet att alltjämt följa EG-domstolens tolkning av artikel 36 i Brysselkonventionen (se dom av den 2 juli 1985 i mål 148/84, Deutsche Genossenchaftsbank, REG 1985, s. 1981), enligt vilken talan mot en verkställighetsförklaring endast får väckas av parterna i det utländska avgörandet, vilket betyder att berörda tredje män inte kan väcka talan mot exekvaturbeslutet.

17 Mot denna bakgrund beslutade Hof van Cassatie att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Är en borgenär som i gäldenärens namn och för dennes räkning väcker talan part i den mening som avses i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001, det vill säga en part som kan söka ändring av ett beslut i anledning av en ansökan om verkställighetsförklaring, även om denne inte formellt uppträtt som part i det mål som föranlett en annan borgenär med fordringar mot samma gäldenär att ansöka om nämnda förklaring?”

Prövning av tolkningsfrågan

18 Den hänskjutande domstolen har ställt tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en borgenär som har fordringar mot en gäldenär kan söka ändring av ett beslut i anledning av en ansökan om verkställighetsförklaring även om borgenären inte formellt uppträtt som part i det mål som föranlett en annan borgenär med fordringar mot samma gäldenär att ansöka om nämnda förklaring.

19 Innan denna fråga besvaras erinrar domstolen för det första om att bestämmelserna i förordning nr 44/2001 enligt fast rättspraxis ska tolkas självständigt och med hänsyn tagen till förordningens systematik och syften (se, bland annat, domstolens dom av den 13 juli 2006 i mål C-103/05, Reisch Montage, REG 2006, s. I-6827, punkt 29, och av den 2 oktober 2008 i mål C-372/07, Hassett och Doherty, REG 2008, s. I-7403, punkt 17).

20 För det andra är, då förordning nr 44/2001 har ersatt Brysselkonventionen i förhållandena mellan medlemsstaterna, domstolens tolkning av Brysselkonventionens bestämmelser giltig även för bestämmelserna i förordningen, när dessa kan anses

motsvara varandra. Det framgår vidare av skäl 19 i förordning nr 44/2001 att kontinuiteten i tolkningen mellan Brysselkonventionen och förordningen bör säkerställas.

21 Den nationella domstolen har därvid konstaterat att ordalydelsen i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 skiljer sig från den i artikel 36 i Brysselkonventionen.

22 Vid en jämförelse mellan systematiken i Brysselkonventionen respektive i förordningen framgår det dock att ordalydelsen i artikel 43.1 i förordningen inte ska ställas mot den i artikel 36.1 i konventionen utan mot ordalydelsen i artikel 36 jämförd med artikel 40 i konventionen.

23 Det framgår av artikel 36.1 respektive artikel 40.1 i Brysselkonventionen att antingen sökanden eller motparten vid en ansökan om verkställighet kan söka ändring, om parten i fråga inte vinner framgång. Det framgår således av dessa två bestämmelser att antingen den ena eller den andra parten i exekvaturförfarandet har möjlighet att söka ändring av en verkställighetsförklaring, vilket motsvarar innehållet i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001, där alltså innehållet i de två skilda bestämmelserna i Brysselkonventionen har samlats.

24 Av detta följer att den redaktionella ändring som gjorts i artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 i förhållande till Brysselkonventionen inte innebär någon ändring i sak och inte kan medföra att domstolens tolkning av Brysselkonventionens bestämmelser om verkställighet av domar inte är tillämplig på motsvarande bestämmelser i förordning nr 44/2001.

25 Domstolen har i det avseendet slagit fast att principen om rättssäkerhet i gemenskapens rättsordning, liksom syftet med konventionen enligt artikel 220 EG, vilken konventionen grundar sig på, kräver en enhetlig tillämpning i alla medlemsstater av de begrepp och rättsliga klassificeringar som domstolen gjort inom ramen för denna konvention (se dom av den 14 juli 1977 i de förenade målen 9/77 och 10/77, Bavaria Fluggesellschaft, REG 1977, s. 1517, punkt 4, och av den 11 augusti 1995 i mål C-432/93, SISRO, REG 1995, s. I-2269, punkt 39).

26 Domstolen har vidare konstaterat att huvudsyftet med Brysselkonventionen är att förenkla förfarandet i den stat i vilken en ansökan om verkställighet av en dom görs genom att föreskriva ett exekvaturförfarande som är summariskt, enkelt och skyndsamt, samtidigt som motparten vid ansökan om verkställighet ges möjlighet att söka ändring av beslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 juni 1994 i mål C-414/92, Solo Kleinmotoren, REG 1994, s. I-2237, punkt 20, och av den 17 juni 1999 i mål C-260/97, Unibank, REG 1999, s. I-3715, punkt 14).

27 Detta förfarande utgör ett självständigt och komplett system, fristående från konventionsstaternas rättssystem, även vad gäller rättsmedel (se domen i det ovannämnda målet Deutsche Genossenschaftsbank, punkterna 16 och 17). Bestämmelserna på detta område ska tolkas restriktivt (se domen i det ovannämnda målet SISRO, punkterna 35 och 39). Av detta följer att artikel 36 i Brysselkonventionen inte omfattar talemöjligheter mot exekvaturbeslut enligt nationell rätt för berörda tredje män (se domen i det ovannämnda målet Deutsche Genossenschaftsbank, punkt 17, och dom av den 21 april 1993 i mål C-172/91, Sonntag, REG 1993, s. I-1963, punkt 33).

28 Räckvidden av den rättighet som klagandena har enligt artikel 1166 i den belgiska civillagen, vilka enligt vad den belgiska regeringen uppgav vid förhandlingen inte kan likställas med gäldenären, är följaktligen inte relevant.

29 Slutligen har domstolen erinrat om att med hänsyn till att Brysselkonventionen endast reglerar exekvaturförfarandet för utländska exekutionstitlar och inte berör verkställigheten i sig, som fortfarande regleras i den nationella rätten för den domstol där talan

väckts (se dom av den 4 februari 1988 i mål 145/86, Hoffmann, REG 1988, s. 645, punkt 27), kan berörda tredje män angripa verkställighetsåtgärderna genom de rättsmedel som finns tillgängliga för dem enligt nationell rätt i verkställighetsstaten (se domen i det ovannämnda målet Deutsche Genossenchaftsbank, punkt 18).

30 Dessa slutsatser kan tillämpas på samma sätt beträffande förordning nr 44/2001. De får stöd i skäl 18 i förordningen, i vilket möjligheterna att överklaga en verkställighetsförklaring nämns. Den möjligheten beviljas dock enligt nämnda skäl 18 uttryckligen bara sökanden och svaranden.

31 Av vad som anförts följer därför att artikel 43.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en borgenär som har fordringar mot en gäldenär inte kan söka ändring av ett beslut i anledning av en ansökan om verkställighetsförklaring när borgenären inte formellt uppträtt som part i det mål som föranlett en annan borgenär med fordringar mot samma gäldenär att ansöka om nämnda förklaring.

Rättegångskostnader

32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 43.1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att en borgenär som har fordringar mot en gäldenär inte kan söka ändring av ett beslut i anledning av en ansökan om verkställighetsförklaring när borgenären inte formellt uppträtt som part i det mål som föranlett en annan borgenär med fordringar mot samma gäldenär att ansöka om nämnda förklaring.

Underskrifter